



*Biohuis is de vereniging van biologische boeren en tuinders - [www.biohuis.org](http://www.biohuis.org)*

## **Mest en biologische bedrijven – factsheet Biohuis**

**Biologische bedrijven gebruiken geen kunstmest en chemische bestrijdingsmiddelen. Dat is vrij algemeen bekend. Biohuis zet wat minder bekende feiten op een rij:**

### **Eigen wettelijk kader met strikte controle**

Alle biologische bedrijven vallen onder de Europese biologische verordening en worden voor de Nederlandse overheid intensief gecontroleerd door Skal. Vanuit de EU wordt Skal weer gecontroleerd. De biologische bedrijven hebben een daarmee een geheel eigen stelsel van regels, met veel verboden en geboden, en bijbehorende specifieke landbouwpraktijken.

### **Sectorale grondgebondenheid**

De biologische sector is sectoraal grondgebonden vanwege de plicht om alle biologische mest op biologische grond te brengen. Omdat er geen kunstmest wordt gebruikt, zijn de teelten sterk afhankelijk van dierlijke mest. Biologische bedrijven moeten zoveel mogelijk biologische meststoffen gebruiken en biomest moet altijd naar biogrand. Op deze wijze is de hele sector grondgebonden, ongeacht wie de eigenaar of pachter is van de grond. Deze samenwerking en uitwisseling tussen teeltbedrijven en veehouderijen is van levensbelang voor de sector.

### **Tekort aan dierlijke biomest**

Voor de biologische akkerbouw en tuinbouw als geheel is er een groot tekort aan biologische mest, en daarom is nog maximaal 30% stikstof uit organische meststoffen van niet biologische oorsprong toegestaan. Als alle biologische veehouders hun mest op eigen grond zouden moeten gebruiken, zijn er vrijwel geen biologische teelten meer mogelijk. Telers betalen dus voor biomest.

Ongeveer de helft van de biologische melkveehouders en het grootste deel van de pluimvee- en varkensbedrijven staat mest af aan biologische teeltbedrijven.

De sector wil graag steeds zicht hebben op de actuele biologische mestmarkt. Momenteel doet RVO op verzoek van LNV onderzoek naar de actuele situatie op de biologische mestmarkt.

### **Geen derogatie**

Er mag per ha niet meer dan 170 kg stikstof uit dierlijke mest gebruikt worden. Deze 170 kg is ongeveer gelijk aan de gemiddelde stikstofproductie van de mest van 1,6 biokoeien. Er was en is geen derogatie voor biobedrijven onder de Europese biologische verordening.

### **Laag bemestingsniveau**

In de praktijk zijn de (dierlijke) mestgiften in de akkerbouw veelal een stuk lager dan de toegestane 170 kg per ha, en wordt er daarnaast geen kunstmest gebruikt. Dit geldt ook voor biologische melkveebedrijven. Globaal over het hele biologisch akker- en tuinbouwareaal gerekend, wordt er nog geen 120 kg N/ha uit dierlijke mest toegediend. Daarnaast worden kleinere hoeveelheden organische meststoffen gebruikt, zoals compost.

### **Minder stikstofverliezen**

Door het lagere bemestingsniveau zijn nitraatverliezen of stikstofbodemoverschot gemiddeld ca 50% per ha lager in akkerbouw en melkveehouderij dan bij gangbare bedrijven.

Daarnaast zijn in de biologische melkveehouderij de ammoniakemissies ca 50% lager per ha.

### Minder dieren per bedrijf of per ha

Per bedrijf worden aanzienlijk minder varkens en kippen gehouden dan op gangbare bedrijven: gemiddeld 84% minder bij varkens en 74% minder bij pluimvee.

Ook melkveehouders die omschakelen, gaan minder dieren houden. Per hectare biologisch grasland zijn er gemiddeld ongeveer 1,6 biologische runderen; bij gangbare bedrijven bijna tweemaal zoveel.

### Groot areaal biologisch grasland

Zowel op de melkveebedrijven als op de akkerbouwbedrijven ligt een groot areaal grasland. Dit hangt direct samen met de biologische bedrijfsvoering. Bij de akkerbouwbedrijven is 1/4 tot 1/3 van het areaal een (meestal tweejarige) grasklaver, vanwege het biologische rotatie systeem.

### Samenwerking en uitruil voer-mest

Naar schatting ligt minstens 5% van het biologische grasland (grasklaver) op biologische teeltbedrijven, als onmisbaar onderdeel van gewasrotatie. De grasklaver gaat in principe als biologisch voer naar veehouders, vaak in ruil voor mest. Mede hierdoor kunnen melkveehouders met minder eigen grond omschakelen naar bio, en hebben akkerbouwers voldoende biologische mest. Deze vorm van grondgebondenheid is verplicht onder de Europese biologische verordening voor bedrijven die meer mest produceren dan 170 kg stikstof per ha. Zowel een graslandnorm als een grondgebondenheidsnorm gericht op een individueel veebedrijf is daarom voor bio niet wenselijk.

### Stikstofproductie per ha en per GVE is lager

Een melkkoe telt altijd als één GVE, maar de stikstof productie van een gemiddelde gangbare koe (9000 kg melk/jaar) is ongeveer 15% hoger dan van een gemiddelde biologische koe (7000 kg melk/jaar). De stikstofproductie neemt toe met de melkproductie. Rondom het gemiddelde is er een grote variatie tussen bedrijven. Een norm van een bepaald aantal GVE per ha grasland is dus geen geschikte maatregel om de mestproductie per ha te normeren.

### Meer biobedrijven: overheidsdoelstelling is 15% bio

De Nederlandse overheid beoogt in het 'Actieplan Biologisch' 15% biologisch areaal in 2030, als bijdrage aan belangrijke doelen op gebied van milieu en natuur. Nu is het bio areaal ca 4,5%.

*Actieplan Groei van biologische productie en consumptie (LNV dec 2022).*

### Meer biobedrijven: goedkoper dan uitkopen

Veel boeren willen wel overstappen naar natuurvriendelijker methoden, als daar een markt voor is (o.a. Trouw enquête 2019). Overstappen naar biologisch levert in potentie een behoorlijke reductie op van het aantal dieren en de mestproductie. Ook is er bij voldoende markt een goed verdienmodel mogelijk. Publieksvoorlichting over de voordelen van biologisch en actief vergroten van de afzetmarkt hoeven geen miljarden te kosten. Zie ook tabel 20 voor een indicatie van de effecten van een groter areaal biologische melkveehouderij.

**Tabel 20** *Afname van de uitstoot van NH<sub>3</sub> emissie op sectorniveau bij groei van het areaal biologische melkveehouderij naar 7,5%, 10%, 15% en 25%. Op basis van de emissies volgens BIN in 2017-2019.*

<b>Areaal biologische melkveehouderij</b>	<b>7,5%</b>	<b>10%</b>	<b>15%</b>	<b>25%</b>
Totaal areaal (ha)	90000	120000	180000	300000
Om te schakelen areaal (ha)	33000	63000	123000	243000
Verandering door omschakeling				
-NH <sub>3</sub> emissie (in Kton)	-0,85	-1,62	-3,17	-6,26
-aantal melkkoeien (x 1000)	-14	-27	-53	-104
-melkproductie (mln kg melk)	-239	-457	-893	-1763

**Bron van diverse cijfers en van tabel 20:** Gerard Migchels, Iris de Jonge, Marc Bracke, Theun Vellinga, Wijnand Sukkel. **Het perspectief van biologische landbouw.** Effecten van het vergroten van het areaal biologische akkerbouw en melkveehouderij op klimaat, natuur en dierenwelzijn. Rapport 1417 WUR 2023.